

Pedagogisch beleidsplan

peutergroep de kleine Zeeridder 2 – 4 jaar

'mogen worden wie je bent'

DE ZEERIDDER

Leren met Hoofd, Hart en Handen!

Vrijeschoolonderwijs Bergen op Zoom

Inhoud

ALGEMENE INLEIDING.....	3
1. Veiligheid en welbevinden.....	4
1.1 Vaste groep.....	4
1.2 Basiscommunicatie.....	5
1.3 Het dagritme.....	6
1.4 Voedingsbeleid:.....	7
1.5 Hygiëne.....	8
2. Samenwerken met ouders.....	8
2.1 Mentorschap.....	8
2.2 Wennen, begroeten en afscheid nemen.....	9
2.3 Brengen en halen.....	9
2.4 Bijzondere gebeurtenissen.....	9
2.5 Opmerkingen / Klachten.....	9
3. Ontwikkelingsgericht werken.....	9
3.1 Ontwikkelingsstimulering.....	9
3.2 Het belang van bewegen.....	10
3.3 Indeling en inrichting.....	10
3.4 Zindelijkheidsstraining.....	10
4. Persoonlijke competenties.....	11
3.5 Cognitieve competenties.....	12
3.6 Sociale competenties.....	12
3.7 Waarden en Normen.....	12
3.8 Motorische en zintuiglijke competenties.....	13
3.9 Communicatieve competenties.....	14
3.10 Creativiteit.....	15
3.11 Voorlezen.....	15
3.12 Begeleiding en zorg.....	15
5. Doorgaande lijn naar basisonderwijs.....	15
6. Het verlaten van de eigen stamgroep.....	15
6.1 Vaste stamgroep.....	15
6.2 Incidenteel gecombineerde groep.....	16
6.3 Borging emotionele veiligheid bij gecombineerde opvangdagen.....	16
7. Vier ogen principe.....	16
8. Inzet personeel en (het afwijken van) de BKR-regeling:.....	16
8.1 Roostertijden.....	16
8.2 Groepsgrootte.....	16
8.3 Afwijken van de BKR (Beroepskracht-Kind-Ratio).....	16
8.4 Extra dagdelen.....	17
8.5 Vervanging.....	17
8.6 Achterwachtregeling.....	17
9. Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid.....	17
10. Deskundigheid(sbevordering).....	17
10.1 EHBO.....	17
10.2 Taalniveau 3F.....	17
12. Inzet overige volwassen.....	17
13. Vrijwilligers.....	17

ALGEMENE INLEIDING

Dit pedagogisch plan is geschreven vanuit de visie van Abbo kindcentra en van toepassing op de groep de kleine Zeeridder 2 – 4 jaar. Deze heeft 16 kindplaatsen

Aan de hand van het Pedagogisch Kader 0 – 4 jaar, welke is opgesteld vanuit de opvatting dat kinder- en peuteropvang steeds meer als pedagogische voorziening wordt gezien, én de beleidsregels gesteld in de Wet Kinderopvang en de wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK), is in samenspraak met onze pedagogisch professionals en in overleg met de oudercommissies ons pedagogisch beleid tot stand gekomen. Binnen de gestelde kaders, geeft dit onze manier van omgaan met de kinderen weer. Tevens zijn de vier pedagogische doelen; emotionele veiligheid, persoonlijke- en sociale competentie en normen en waarden van Riksen-Walraven hierin verwerkt.

Op locatie de kleine Zeeridder wordt gewerkt vanuit het antroposofische gedachtegoed. Het antroposofisch mensbeeld en de bijbehorende opvoedkundige visie komen voort uit het gedachtegoed van Rudolf Steiner. Deze gaat ervan uit dat het kind een vermogen heeft om zich zelfstandig te ontwikkelen door zich te oriënteren op het doen en laten van de volwassenen om zich heen. Ieder kind is een unieke persoonlijkheid die zijn eigen unieke levensweg zal gaan en op die manier iets zinnigs zal bijdragen aan de wereld.

Onze pedagogisch professionals (verder benoemd als PP'ers) helpen het kind zelf zijn eigen unieke vaardigheden te ontdekken en te ontwikkelen. Het vrije spel neemt een belangrijke plek in binnen ons aanbod. Hierin bootst het kind het leven na zoals het dat meemaakt. Het kind kan zijn eigen initiatieven ontwikkelen, zijn indrukken verwerken, zijn vaardigheden oefenen en zichzelf ontdekken.

Opvoedkunde vanuit antroposofisch perspectief is herkenbaar aan een aantal specifieke aspecten die van belang worden geacht voor de totale ontwikkeling van het jonge kind.

Het gaat om:

- Nabootsing
- Rust, ritme en herhaling
- Respect, eerbied en dankbaarheid
- Wilsopvoeding
- Zintuigontwikkeling

Deze aspecten lopen als een rode draad door onze ochtenden/middagen.

De manier waarop we de kinderen aanspreken, activiteiten aanbieden maar ook de taken van de PP'ers zijn sterk gebaseerd op deze inzichten.

Wij vieren en beleven de jaarfeesten bewust en zorgen voor een verbinding met de natuur en elkaar, waaruit eerbied voor de omgeving ontstaat.

1. Veiligheid en welbevinden

Veiligheid en welbevinden is voor de PP'ers van de kleine Zeeridder een belangrijk uitgangspunt. Een kind kan zich pas ontwikkelen als hij zich emotioneel veilig voelt. Het is van vitaal belang een gevoel van eigenwaarde, zelfvertrouwen en vertrouwen in de ander te ontwikkelen.

Het vermogen zich te kunnen verbinden/hechten is de basis voor het aangaan van sociale relaties. Een jong kind staat open voor alles om zich heen en beleeft alles nog vanuit zijn gevoel.

Als volwassene zorgen wij ervoor dat het kind een wereld getoond krijgt die 'mooi' en 'echt' is. Een jong kind kan nog niks met negatieve invloeden, kan nog niet abstract denken en hierover geen standpunt innemen. De omgeving van een kind dient daarom ook aangepast te worden aan zijn belevingswereld. De wereld van de volwassene houden we nog even op afstand. Een kind verbindt zich het makkelijkst met een wereld die begrijpelijk, warm en voorspelbaar is.

Belangrijke voorwaarde voor het creëren van emotionele veiligheid voor de kinderen is bovendien de bereidheid van de PP'ers tot scholing en zelfreflectie. Dit is voor ons een essentieel onderdeel van professionaliteit.

1.1 Vaste groep

Een vaste PP'er in een vaste stamgroep geeft continuïteit, zo kan er een relatie ontstaan. De PP'er is de spil tussen het kind, zijn omgeving (de ruimte) en andere kinderen. De PP'er zorgt ervoor dat het kind zich kan hechten, plezier kan maken, rust, ritme en regelmaat heeft. Alle invloeden van buitenaf worden door de PP'er gefilterd, het kind is daarin afhankelijk van haar/hem.

Wanneer de vaste PP'ers (2 of 3) het kind leren kennen, krijgen zij oog voor de behoeften van het kind en zullen zij het kind kunnen aanvoelen (sensitief) en adequaat reageren op zijn/haar behoeften (responsief).

Tijdens verlof, vakanties of ziekte (bij eventueel samengevoegde groepen) kan er een minder bekende gediplomeerde PP'er ingeroosterd worden. Dit kan een PP'er van een andere groep of locatie zijn.

Hierbij geldt dat

- Er standaard wel maar maximaal 2 of 3 vaste PP'ers is aan een kind zijn toegewezen.
- Er geen andere "vast gezicht" (PP'er) van het kind beschikbaar is.
- De afwezigheid van het "vaste gezicht" niet langer dan 4 aaneengesloten weken zal zijn.

Hiermee borgen we dat de emotionele veiligheid en stabiliteit . Tevens zijn alle bijzondere kind kenmerken vastgelegd in Konnect, zodat de vervanger dit altijd terug kan lezen.

Wanneer de vaste PP'er het kind leert kennen, krijgt zij oog voor de behoeften van het kind en zal het kind kunnen aanvoelen (sensitief) en adequaat reageren op zijn behoeften (responsief).

Een kind maakt nog geen onderscheid in de gevoelens van ik en jij, het neemt het gevoel over. Daarom vinden wij het belangrijk dat PP'ers zorgen dat zij in harmonie zijn met zichzelf en met collega's. Een gezond werkklimaat heeft zo een positief invloed op het pedagogische klimaat.

De kinderen beleven plezier in het samenzijn en samendoen. Samen verzorgen we de ruimte, de kinderen worden in hun eigenheid geaccepteerd en krijgen ruimte om zelf op ontdekkingsreis te gaan. Belangrijke momenten van warmte en contact zijn de momenten dat een kind verzorgd wordt: tijdens het verschonen van de luier of bij het aankleden. Door het samenzijn tot fijne momenten te maken, beleeft men plezier aan de dag. We bieden duidelijkheid en houvast en vinden het daarnaast ook belangrijk dat ouders zich welkom en vertrouwd voelen.

De kleinschaligheid van de groep maakt het mogelijk elk kind individueel te benaderen om aan hem/haar zo te kunnen bieden wat er nodig is. We leren rekening te houden met elkaars behoeften en mogelijkheden en te accepteren dat er ook grenzen zijn. De jongere kinderen kunnen leren van de oudere kinderen.

Onze PP'ers benaderen de kinderen met een positieve en bevestigende, niet veroordelende blik. Negatief gedrag wordt niet als zodanig gezien en hoeft dus ook niet als dusdanig bestraft te worden. Het jonge kind is de wereld immers nog aan het ontdekken. Wel laat de PP'er zien dat we gewend zijn de dingen anders te doen door bijvoorbeeld met een liedje af te leiden. Indien de veiligheid van het kind zelf of een ander kind in het geding is, dan bieden de PP'er een duidelijke grens.

De PP'ers gaan met respect om met het eigene wat zich in een kind wil ontwikkelen. Dit vraagt een open, beweeglijke houding, vrij van vastgeroeste (voor)oordelen 'hoe het moet'. Deze houding biedt het kind uitdagingen en kansen, mits er duidelijke structuren en grenzen zijn.

1.2 Basiscommunicatie

Er zijn 5 aspecten binnen de communicatie die van belang zijn om kinderen te laten blijken dat ze welkom zijn en als persoon gewaardeerd worden en dat ze kunnen rekenen op de PP'ers.

Sensitieve responsiviteit

Onze PP'ers hebben individuele aandacht voor alle kinderen. Zij luisteren naar de kinderen en gaan in gesprek, laten merken dat zij het kind gezien hebben en waarderen, rekening houden met het kind en helpen als dat nodig is.

Respect voor autonomie van het kind

De PP'ers geven kinderen de gelegenheid om zelf oplossingen te vinden en keuzes te maken, geven veel ruimte voor de autonomie van het kind en volgen de initiatieven van het kind, gericht op de mogelijkheden passend bij de leeftijd/ontwikkeling van het kind.

Kinderen geven zelf het tempo van hun ontwikkeling aan en de PP'ers spelen hierop in door goed waar te nemen. Objectieve waarneming is hiervoor een belangrijk instrument

Praten, uitleggen en luisteren

De PP'ers zijn de belangrijkste voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind. Door wie zij of hij is, wat zij of hij doet en hoe zij of hij het kind benaderd. De kracht zit hem in de nabootsing, door het voorleven van goed gedrag, door met respect en eerbied met het kind en de wereld om te gaan. Vanuit deze nabootsing leert het jonge kind gewoonten en, nog veelal onuitgesproken regels. De PP'ers zien de gewoontevorming als pedagogisch instrument. Deze gewoonten geven het kind houvast en herkenning, duidelijkheid en dus veiligheid. Ze zijn belangrijk, zowel voor het individu als voor de groep als geheel. De gewoontevorming sluit aan bij de mogelijkheden van de leeftijdsfase.

Het grensgevoel van jonge kinderen is nog volop in ontwikkeling. Het kind heeft nog niet veel bewustzijn van het eigen lichaam, van wat goed voor hem is of van wat mogelijk of veilig is. Het heeft de volwassene nodig om deze grenzen te bewaken. Omdat jonge kinderen primair georiënteerd zijn op wat we doen, is het belangrijk dat wat we doen overeenkomt met wat we zeggen. Wanneer de PP'ers de grenzen en beslissingen die zij voor het kind hanteren, baseren op diens werkelijke behoeftes en belangen door zich in hem te verplaatsen en door zijn gedrag en reacties waar te nemen, handelen zij niet vanuit autoritair gezag of macht, maar vanuit de liefdevolle verbinding met het kind. Alleen vanuit oprechte aandacht krijgen we zicht op de werkelijke behoeftes van het kind. Het ene kind heeft hulp nodig bij het vergroten van zijn wereld, terwijl het andere kind heel veel omhulling vraagt, om te voorkomen dat het zich in de wereld verliest.

Structuur en rituelen

Gewoontes en rituelen maken het leven veilig en vertrouwd en versterken de wil en het doorzettingsvermogen. Veel gewoontes worden aangeleerd via de nabootsing. Ze verzorgen de stroom van de dag waarin een kind goed kan gedijen en veiligheid kan vinden. Iedere dag bestaat uit hetzelfde ritme. De seizoenen en de jaarfeesten geven een ritmische beleving van het jaar. Door het vieren van de jaarfeesten wordt een respectvolle verbinding met de natuur en het jaarverloop ontwikkeld. Het is belangrijk om de ontwikkelingsfasen van kinderen te herkennen.

Kinderen in de nee-fase geven uiting aan hun eigen wil, maar hebben er nog geen beheersing over: Ze zeggen op alles "nee!". We omzeilen dit soort situaties door niet te vragen: "Wil je jouw jas aantrekken?" en vervolgens uit te leggen "Anders vat je kou", maar door: "Je mag jouw jas pakken", of we nemen het kind zingend mee. Als het kind protesteert, worden eerst de andere kinderen die staan te trappelen om naar buiten te mogen aangekleed, waarna

de laatste als vanzelf volgt. Dit is een vorm van 'non-verbaal opvoeden' (door je houding en gezichtsuitdrukking laten zien dat je het beste met het kind voor hebt en op dit moment is dat: de jas aandoen en naar buiten gaan). Bij ongewenst gedrag reageert de PP'er liefdevol en consequent, leidt het kind af of biedt het iets anders aan. Kinderen die hun wil niet in hun fantasie kunnen brengen en maar doelloos rondjes rennen of het spel van anderen verstoren, geven we een zinvolle, lichamelijke taak, zoals de pedagogisch professional helpen vegen, de ramen lappen, stoffen, etc.

1.3 Het dagritme

Wij werken bij de kleine Zeeridder met een vaste dagindeling. Het is van belang dat kinderen merken dat de dag verloopt zoals ze verwachten. Dan kunnen ze ontspannen en hun-energie gebruiken voor hun ontwikkeling. Terugkerende momenten in de ochtend/middag worden begeleid door spreuken, liedjes en gebruiken. Ook het afscheid nemen gaat makkelijker als het volgens een vast ritueel gaat. De herkenbaarheid van het ritme, geeft veiligheid en vertrouwen.

De structuur van de ochtend/middag kenmerkt zich door momenten van activiteit afgewisseld met momenten van rust.

Dagindeling ochtend:

- De peuters worden gebracht
- We openen de ochtend in de kring met liedjes en maken kabouter Pim wakker
- Vrij spel
- Toilet bezoek/verschoonmoment
- Fruit en thee/water
- Naar buiten
- Afsluiting in de kring en kabouter Pim wordt weer in bed gelegd
- De peuters worden opgehaald

Dagindeling middag:

- Aan tafel voor de broodmaaltijd en thee/water
- Vrij spel
- Toilet bezoek/verschoonmoment
- Rijstwafel en water
- Naar buiten
- Afsluiting in de kring
- De peuters worden opgehaald

Omdat we bij de kleine Zeeridder het ritme van de natuur volgen, gaan we elke naar buiten.. Zo zien we elke kleine verandering van de natuur per seizoen. Op de seizoenentafel in de groep is dit ook zichtbaar gemaakt.

Binnen de antroposofie is het volgen van het ritme van de natuur een belangrijke factor. Achter dat buiten spelen zit een gedachtengoed dat is gekoppeld aan de 12 zintuigen. Want dat is waar we binnen de antroposofie vanuit gaan; 12 zintuigen. In de eerste zeven jaar ontwikkelen de onderste vier zintuigen: tastzin, levenszin, bewegingszin en evenwichtszin. Het dagritme op onze peutergroep is zo ingedeeld dat de peuters op deze vier gebieden goed kunnen ontwikkelen. En dat is, behalve heel fijn spelen, dus heel hard werken!

De peuters hebben bij ons altijd regenkleding en regenlaarzen mee. Daardoor kunnen we vrijwel met alle weersomstandigheden naar buiten, onveilige situaties daar gelaten. Door met alle weersomstandigheden naar buiten te gaan krijgen de kinderen allerlei lichamelijke ervaringen en leren ze omgaan met warmte, kou en wind. Bij binnenkomst kan het in de winter voelen hoe heerlijk warm het binnen is en in de zomer ervaart het de koelte binnen na de hitte van de zon.

Naast het dagritme is er ook een vierwekelijks ritme. Zo is er een wandelweek, een creaweeke, een schilderweek en een kook- en bakweek. In deze weken staat één onderdeel centraal. Zo wordt er in de schilderweek geschilderd volgens de techniek van het nat in nat schilderen en bakken we in de kook-en bakweek bijvoorbeeld broodjes of koekjes.

Jaarfeesten

Ook het vieren van de jaarfeesten neemt een belangrijke plaats in. De jaarfeesten brengen ritme in het jaar en zijn een leidraad voor de activiteiten met de kinderen. Ieder jaarfeest en de tijd eromheen heeft zijn eigen karakter. Jaarfeesten zijn markante momenten in een jaar die verbonden zijn met de natuur en een belangrijke bijdrage leveren aan de ziele-ontwikkeling van de mens. Het zijn feesten die weliswaar een christelijke grondslag hebben, maar veelal bij oudere volkeren al een vorm van viering kenden op basis van het aanvoelen van de natuur.

Aan de jaarfeesten wordt veel aandacht besteedt in de aankleding van de ruimtes, op de seizoenentafel en met liedjes, verhaaltjes en werkjes.

De jaarfeesten zijn:

- Michaels feest (29 september)
- Sint-Maarten (11 november)
- Sint-Nicolaas (5 december)
- Advent
- Kerstmis
- 3-Koningen (6 januari)
- Maria lichtmis (februari)
- Carnaval
- Palmпасen
- Pasen
- Pinksteren
- Sint Jan (24 juni)

De jaarfeesten wordt afgestemd en indien mogelijk samen gevierd met Vrije school de Zeeridder. Hierover ontvangen ouders tijdig bericht.

Het Sintcadeautje wordt ieder jaar door de ouders zelf gemaakt. Tijdens een crea-ouderavond gaan we hier gezamenlijk mee aan de slag. Het zal steeds iets kleins zijn wat voor iedere ouder mogelijk is om te maken.

1.4 Voedingsbeleid:

Voor de voeding kiezen we voor kwaliteit. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van biologische producten en producten met toegevoegde suiker worden zoveel mogelijk vermeden. Tijdens de "bakweek" wordt er seizoensgebonden iets met de kinderen gebakken of gekookt. Hierbij wordt rekening gehouden met allergieën en voedingswensen zodat alle kinderen mee kunnen helpen met het bereiden en het bereide gerecht daarna samen kunnen proeven/eten. De maaltijden en tussendoortjes worden gestart en afgesloten met een spreuk, en hierbij zitten de kinderen rustig in de kring of aan tafel.

Er wordt afwisselend aangeboden:

- Water of thee (tijdens een feest soms diksap)
- Verschillende soorten fruit, komkommer, tomaat (bv. als mooie zon op een groot bord gepresenteerd)
- Brood met gezond beleg (benoem wat gezond beleg is...)
- Rijstwafel, rozijntjes, glutenvrije crackertjes

Tijdens het eten/drinken:

- Zingen we een liedje om ons 'kaarsje' aan te steken;
- Wordt er een gezamenlijke spreuk uitgesproken ;
- Zitten de PP'ers samen met de kinderen aan tafel en eten we gezamenlijk;
- De kinderen die de middag komen, eten boterhammen die ze zelf mogen smeren;
- We eten de boterham in stukjes met een vorkje;
- Na het eten, zeggen we onze dank-spreuk en 'blazen' we het kaarsje uit ;
- Iedereen krijgt een warm, nat doekje om handen en gezicht te poetsen en gooit daarna het doekje in de wasmand;

1.5 Hygiëne

Wij vinden het belangrijk dat de kinderen bij Abbo kindcentra de meest elementaire vormen van hygiëne leren toe te passen. Doordat kinderen zien hoe de PP'er hiermee omgaat, en doordat ze gestimuleerd worden om zelf dingen op te pakken gaat dit op een vanzelfsprekende manier, vormen zij automatisch gewoonten. Hoe we omgaan met zieke kinderen, beschrijven wij uitgebreid in ons ziektebeleid.

- handen wassen: natuurlijk altijd wanneer een kind vieze handen heeft; als vast moment voor het eten en na het plassen.
De kinderen mogen zoveel mogelijk zelf hun handen wassen. De oudste kinderen kunnen zelf de kraan opendraaien, de jongste kinderen krijgen hierbij hulp. Ook het afdrogen van de handen doen de kinderen zelf.
- neuzen poetsen: de PP'er let erop dat kinderen niet met een vieze neus blijven rondlopen. Zodra de kinderen wat groter worden, worden zij gestimuleerd om zelf hun neus te poetsen; ze mogen dan zelf een tissue pakken en daarna weggooien.
- hoesten: De kinderen leren de hoestdiscipline zoals deze is beschreven in de GGD-wijzer.
- plassen: Als de kinderen geplast hebben, mogen ze altijd hun billen zelf afdrogen.
- eet- en drinkgerei: Ieder kind heeft per maaltijd zijn/haar eigen bord, beker en bestek. Daarna krijgt ieder kind een warm, nat doekje om handen en gezicht te poetsen en gooit daarna het doekje in de wasmand.

Bij dit alles geldt natuurlijk dat de kinderen hulp krijgen van de PP'er wanneer het nog niet zo goed lukt. De PP'ers letten erop dat alles goed gebeurt.

2. Samenwerken met ouders

Het opvangen, opvoeden en verzorgen van de kinderen zien wij als een gezamenlijke taak.

Om deze taak goed uit te kunnen voeren vinden wij het dan ook van groot belang dit af te stemmen met u als ouder(s).

In het intakegesprek proberen we zoveel mogelijk informatie te krijgen over het kind zelf. Wat zijn de gewoontes van het kind op gebied van eten, spelen en knuffelen, zijn er bijzonderheden op gebied van gezondheid, verzorging enz. Aan een goed overleg met ouders hechten we dan ook veel waarde.

Overleg met ouders vindt plaats tijdens breng- en haalmomenten, groeigesprekken (2 x per jaar) en middels KidsKconnect (digitaal dagboek) . Totdat kinderen 4 jaar zijn, worden de tijdstippen van voeding en plassen/ontlasting iedere dag digitaal bijgehouden in KidsKconnect, daarnaast wordt er één ontwikkelmoment van de dag beschreven, aangevuld met foto's.

Daarnaast is er voor elke locatie een oudercommissie ingesteld, waarmee de ouderinspraak is geregeld. Zie voor meer informatie hierover onze website.

2.1 Mentorschap

Aan ieder kind is een mentor toegewezen. Ouders worden tijdens het intakegesprek op de hoogte gebracht welke beroepskracht de mentor van het kind is. Voor het kind is het zichtbaar bij welke mentor hij/zij hoort op het mentorbord (met foto's) in de groep. Tevens wordt dit vastgelegd in de ouderapp van Kidskconnect.

Wanneer een collega langdurig afwezig is wegens ziekte of zwangerschapsverlof dan worden die kinderen tijdelijk onderverdeeld onder de personeelsleden van de groep. Ouders worden hier ook van op de hoogte gesteld via een bericht in KidsKconnect.

Taken mentor

De mentor doet de intake bij de start van de opvang, houdt na 2 maanden een evaluatiegesprek, volgt de ontwikkeling van het kind, houdt de collega's en locatiehoofd van belangrijke zaken op de hoogte, houdt twee keer per jaar een groeigesprek met ouders en is het eerste aanspreekpunt voor ouders.

2.2 Wennen, begroeten en afscheid nemen

De wenperiode wordt afgestemd op het individuele kind. Vaak is een geleidelijke wenperiode het prettigst. Als het kind er tijdens de rondleiding bij is, kan het al een beetje kennismaken met de groep, de PP'ers en de ruimte. Een volgend wenmoment is er dan tijdens het intakegesprek en daarbij wordt er nog een wenmoment ingepland. De wenaafspraken kunnen alleen plaatsvinden als het plaatsingsbewijs door de ouders is ondertekend.

Om het wennen makkelijker te maken, kan het kind een vertrouwde knuffel meebrengen. Ook is er extra aandacht voor het nieuwe kind en wordt het zo goed mogelijk op het gemak gesteld. Een kind mag best huilen als het daar behoefte aan heeft, het zal dan getroost worden en/of afgeleid. Ook zal de PP'er duidelijk proberen te maken dat papa of mama straks weer terugkomt (daarom is het vaste dagritme een mooi houvast). Tijdens de eerste weken is er extra contact met de ouders om het wenproces zo goed mogelijk te laten verlopen.

Na ongeveer 2 maanden is er een evaluatiegesprek met de ouders. Hierin spreekt de mentor en de ouders elkaar en stemmen op elkaar af waar dat eventueel nodig is.

2.3 Brengen en halen

Ouders mogen hun kind binnen in de groep komen brengen/ophalen.

De ouders nemen duidelijk afscheid van het kind en gaan niet stiekem weg. Hoe meer het kind gewend is, hoe meer het beseft dat de ouder steeds weer terugkomt.

2.4 Bijzondere gebeurtenissen

Wanneer kinderen in hun omgeving te maken krijgen met ziekenhuisopname, overlijden, ziekte en/ of ongevallen, kindermishandeling of seksueel misbruik, dan zullen wij daar individueel of in groepsverband, aangepast aan de leeftijd en het niveau van het kind/ de kinderen aandacht aan besteden. Dit kan zijn door kringgesprekken, boekjes, individuele gesprekjes. Vooral bij de laatste twee genoemde onderwerpen zullen de PP'ers daarvoor bij de beleidsmedewerker Pedagogiek en in samenspraak met haar eventueel daarin gespecialiseerde instanties advies vragen.

2.5 Opmerkingen / Klachten

Ondanks het feit dat we er naar streven de opvang zoveel mogelijk bij de wensen van ouders aan te laten sluiten, kan het gebeuren dat er tijdens de opvang van uw kind(eren) iets is voorgevallen waarover u een vraag of opmerking heeft. U kunt dit altijd bespreekbaar maken met de PP'er van de groep.

Op onze website kunt u ook [ons klachtenreglement](#) lezen.

3. Ontwikkelingsgericht werken

Pedagogische Visie: *In een veilige omgeving spelenderwijs leren*

3.1 Ontwikkelingsstimulering

De antroposofie is een belangrijke inspiratiebron voor hoe er bij de kleine Zeeridder naar kinderen gekeken wordt. Wat is een mens en in het bijzonder een kind eigenlijk? Hoe en waardoor ontwikkelt hij zich? Het kind komt op aarde niet als een onbeschreven blad. Het brengt vanuit zijn geestelijk wezen bepaalde talenten en motieven mee. In de periode tot 7 jaar staat de lichamelijke ontwikkeling van het kind centraal: de groei en de motoriek. Door veel te spelen en bewegen, door een regelmatige dagindeling en door liedjes en een opgewekte sfeer, wordt het kind 'baas in eigen lichaam'. Het fysieke lichaam vormt de basis voor het tot bloei komen van de eigen individualiteit, waarmee een kind later zijn of haar waardevolle bijdrage tot de wereld kan leveren. We bieden de voorwaarden voor deze fysieke ontwikkeling en nodigen de kinderen hier voor uit. Er is voldoende ruimte om binnen en buiten te bewegen en kinderen kunnen in een huiselijke sfeer op ontdekkingstocht gaan.

Jonge kinderen gaan nog helemaal op in hun zintuiglijke indrukken. We zijn ons bewust van deze openheid en hebben daarom bijzondere aandacht voor de omgeving waarin het kleine kind vertoeft. Inrichting en speelgoed zijn zorgvuldig gekozen; materialen, kleuren en geluiden zijn van groot belang. Het speelgoed dat wordt aangeboden, dient zoveel mogelijk ruimte te laten voor een eigen invulling. We gebruiken tevens materiaal uit de natuur en maken eenvoudige knutsels, passend bij het seizoen.

De kleine Zeeridder biedt een omgeving zodat het kind zich spelenderwijs kan ontwikkelen, met uitdagingen en ruimte voor fantasie en creativiteit.

3.2 Het belang van bewegen

Spelen is in de eerste plaats belangrijk vanwege het plezier dat kinderen hebben, maar daarnaast ook heel belangrijk voor de lichamelijke, sociale en emotionele ontwikkeling.

Daarom is het belangrijk dat er ook beweegactiviteiten aangeboden worden. We denken hierbij aan klim- en klauterspel, dansen, wandelen, rennen met een wapperend lint, bellenblazen vangen, kinderyoga enz.

3.3 Indeling en inrichting

Warmte is voor kinderen een voorwaarde om hun lichaam te kunnen gaan bewonen. Als het te koud is, dan trekt de ziel zich meer terug. Dit geldt ook voor de ruimtes waarin kinderen zich bevinden; de sfeer heeft invloed op het gevoel van veiligheid. Wanneer het koud en kil is, dan trekt het kind zich terug. Bij de kleine Zeeridder wordt ervoor gezorgd dat de ruimtes warm aangekleed zijn, waardoor kinderen zich thuis kunnen voelen. Kinderen hebben nog geen filter om prikkels uit de omgeving te selecteren, daarom wordt ervoor gezorgd dat de ruimtes geborgenheid en omhulling geven: de verschillende speelhoeken worden afgebakend met doeken en rekken, de kleurstelling is rustig en aangepast aan de ontwikkelingsfase van de peuter, de inrichting is ruim en uitnodigend om tot spel te komen en het spelmateriaal is weinig gevormd, waardoor de fantasie geprikkeld wordt. Er is voldoende ruimte om flink te bewegen, te bouwen en te spelen.

De inrichting zal de kinderen een geborgen en veilig gevoel geven, met zowel rustige hoekjes waar kinderen zich terug kunnen trekken als speelhoeken waar kinderen uitgedaagd worden ontdekkingen te doen om zich aan te ontwikkelen. Voor al het speelgoed geldt dat deze gemaakt zijn van natuurlijke materialen (hout, wol, katoen, zijde, etc.). Zij hebben hun vaste plek in de ruimte (dit biedt aan kinderen duidelijkheid).

Er is voor iedereen voldoende speelgoed aanwezig, maar niet te veel, zodat kinderen niet overprikkeld raken. De ruimte is zo ingericht dat er verschillende soorten spel mogelijk zijn en dat het mogelijk is om alleen of samen te spelen.

De aankleding van de ruimte prikkelt de kinderen om op onderzoek uit te gaan. Er is een bouwhoek, een winkel maar ook een huishoek. Een open kast met puzzels en een mand met boeken bij een rustig leesplekje. De jaartafel bij de juffenstoel is om te kijken en deze verandert mee met het seizoen en wordt afgestemd op het te vieren jaarfeest. De PP'ers letten erop dat het materiaal veilig en afwisselend is.

3.4 Zindelijkheidsstraining

De verschoonmomenten worden in rust gedaan en bieden daardoor een extra moment voor het scheppen van emotionele veiligheid en geborgenheid. In de toiletruimten staan lage kinderwc-tjes en potjes. Na het toiletbezoek worden de handen gewassen. Ook de pedagogisch professionals wassen hun handen na het helpen bij toiletbezoek of het verschonen van een kind. Herhaling, rituelen en voorspelbaarheid zijn erg belangrijk op dit zorggebied. Door van te voren te vertellen wat er gaat gebeuren, kan een kind zich er mentaal en fysiek op voorbereiden.

Als een kind vertrouwd is met de pot, plast het er soms in, in het begin per ongeluk. Dit wordt natuurlijk uitgebreid geprezen, en het kind mag, als beloning, een sticker uitkiezen. Doet het kind z'n ontlasting in de pot, dan wordt een kaartje uitgezocht.

We letten erop dat dit goed doorgegeven wordt aan de ouders: ook thuis kan het kind dan gestimuleerd worden. Wanneer er niks in het potje zit, wordt het kind wel positief toegesproken dat het knap geprobeerd is.

De plas of ontlasting in de pot wordt nooit 'vies' genoemd: dit kan bij een kind een gevoel van schaamte opwekken, en op die manier een negatieve lading krijgen.

De meeste kinderen worden zindelijk rond de leeftijd van 2,5 jaar. Zonder luier: weer een duidelijke stap naar het-groter-worden. En zo ervaren kinderen het zelf ook dikwijls: ik ben groot, want ik plas op de pot of wc!
Als ouders thuis al met de zindelijkheidstraining bezig zijn, wordt dat op de peuteropvang voortgezet.

Heeft het kind vaak een droge luier bij het verschonen, of hebben we de indruk dat het kind z'n plas al op kan houden, is de tijd aangebroken voor de volgende stap. We proberen het kind dan, in overleg met de ouders, af en toe zonder luier te laten lopen.

In het begin letten we op 'verdachte houdingen' bij het kind, vragen we af en toe nadrukkelijk of het kind moet plassen, en laten we het kind wat vaker op de pot gaan. Na verloop van tijd gaat dit vanzelf over in het gewone ritme of leert het kind zelf aan te geven wanneer het moet plassen.

Tijdens het zindelijk worden is een ongelukje natuurlijk niet erg; we laten wel merken, zonder het zelfvertrouwen van het kind aan te tasten, dat het eigenlijk toch niet de bedoeling is.

Krijgt het kind een terugval en gebeurt het vaker dat er ongelukjes zijn, dan wordt er weer, na overleg met de ouders, een stapje terug gedaan in de training. Zindelijk worden gaat vaak 'vanzelf': ons uitgangspunt is dat zindelijkheid wordt gestimuleerd maar niet opgedrongen. Basisscholen mogen kinderen weigeren wanneer kinderen niet zindelijk zijn voor zij naar de basisschool overgaan.

Voordelen van zindelijkheid;

- Zindelijk zijn geeft kinderen een gevoel van onafhankelijkheid en zelfstandigheid, omdat ze niet langer afhankelijk zijn van volwassenen om hen te verschonen.
- Zindelijk zijn bevordert de persoonlijke hygiëne van kinderen en vermindert het risico op infecties en irritatie.
- Als een kind zindelijk is mag het starten op de basisschool.
- Je hebt (als ouders) geen kosten meer aan luiers.
- Het is minder milieubelastend.

4 Persoonlijke competenties

Ieder kind is uniek en ontwikkelt zich in zijn of haar eigen tempo maar wel min of meer in dezelfde volgorde en tijdsbestek. De PP'ers spelen hierop in door goed waar te nemen wat er aan materiaal of hulp nodig is. Het onderscheid tussen de behoefte aan veiligheid van een terugkerend spel om van daaruit zelfvertrouwen op te bouwen voor een nieuw te nemen stap, kan soms erg lijken op het vast zitten in bepaalde spelpatronen. De PP'ers zijn geschoold om dit onderscheid te herkennen en zullen in overleg met de ouders proberen het kind in zo'n geval te helpen weer een goede balans te vinden.

Kinderen hebben een natuurlijke drang om hun omgeving te onderzoeken (bewegingszin). Deze nieuwsgierigheid zorgt voor een spontaan leerproces. Door het aanbod in de omgeving en de keuze van materialen af te stemmen op de behoeften en veiligheid van kinderen kan een kind zijn eigen weg hierin gaan. Kinderen leren vanuit de nabootsing. Dus door zelf een goed voorbeeld te geven en gelegenheid te bieden, kunnen kinderen op onderzoek uit. Door een omgeving te creëren waarin zoveel mogelijk 'echt' is leren kinderen begrippen als tijd en verhoudingen. Een groot houten blok is zwaar, een kleinere lichter (anders dan plastic speelgoed). Het doet pijn wanneer dit op je teen valt, dus gooien met spullen voelt niet fijn. Kinderen krijgen vat op hetgeen ze meemaken doordat ze in de gelegenheid gesteld worden een ruim scala aan echte ervaringen op te bouwen. Daarom vinden wij het ook belangrijk kinderen te betrekken bij de processen van het leven. Bijvoorbeeld samen brood bakken en het proces van meel tot het verse brood wat uit de oven komt zien, ruiken, proeven, voelen en ervaren.

Het kind krijgt volop de gelegenheid in het spel de eigen fantasie te ontwikkelen. Dit spelen is van grote waarde voor de taal- en denkontwikkeling en voor de behoefte van het kind aan ritme, identificatie en nabootsing. Hierbij dienen kinderen heel liefdevol te worden benaderd en moeten vanuit liefde worden aangestuurd. Voorbeeld hiervan is bij het schoonmaken het kind een doekje te geven om samen schoon te maken, zonder het kind te beleren en/of te bekritisieren. Doel is het samendoen.

De fantasie van kinderen wordt het meest aangesproken wanneer zij materialen aangereikt krijgen die tot de verbeelding spreken; het materiaal mag niet te veel 'af' zijn. Fantasiespel legt de basis voor een creatief vermogen

op latere leeftijd. Ook biedt het fantasiespel een mogelijkheid ervaringen een plek te geven; kinderen kunnen zich uiten en herontdekken.

3.5 Cognitieve competenties

De ontwikkeling van het kind tot 7 jaar, staat in het teken van de nabootsing. Het is daarom belangrijk dat de omgeving waarin het kind zich bevindt, nabootsingswaardig is: een gezonde, liefdevolle omgeving waarin het kind echt geaccepteerd wordt, zich veilig voelt en waarin hij of zij zich kan hechten aan zijn omgeving en de mensen in zijn omgeving.

Een kind leeft vanuit de wil. Het spel moet er zo uitzien dat de wil van het kind gewekt wordt en dat zijn aandacht en zijn waarneming erbij betrokken zijn. Tot de leeftijd van 7 jaar is het belangrijk om het denken en oordelen van een kind nog niet aan te spreken. Het kind leert door te spelen en te ervaren.

3.6 Sociale competenties

Sociale competentie kan gezien worden als een paraplu voor een scala van sociale vaardigheden. Hierbij horen in de volwassen wereld begrippen als: samenwerken, kunnen communiceren, zich in een ander kunnen verplaatsen, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen, sociale verantwoordelijkheid. De groep, de interactie met leeftijdsgenoten en de interactie met de PP'er vormen een leeromgeving voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden. Ook kunnen de sociale en emotionele ontwikkeling niet los van elkaar gezien worden.

Je kunt je emoties alleen ontwikkelen in relatie tot anderen: jij voelt je op een bepaalde manier en je omgeving reageert daarop, of je omgeving geeft jou een bepaald gevoel en jij reageert daarop. We geven de kinderen gelegenheid tot "sociaal spel". Er is een poppenhoek en laten we de kinderen zoveel mogelijk elkaar helpen. Bij conflicten tussen de kinderen wachten we eerst af in hoeverre ze het zelf aankunnen. Als de situatie niet gelijkwaardig is of uit de hand dreigt te lopen, grijpen we kort in door af te leiden of iets anders aan te bieden: "Daarginds staat nog zo'n fiets. Kom, dan gaan we die halen!" Als het dan toch eens nodig is om een grens aan te geven, is dat maar heel kort, en een lachje of een aai over het hoofd is vaak al genoeg om het weer "goed" te maken. De andere kinderen zien dit en maken zelf ook weer makkelijk vriendjes. Om de ontwikkeling van sociale competenties te vormen, te bevorderen en te versterken is het van belang dat de PP'er de kinderen zonder voorkeuren benadert, let op de signalen van kinderen, inspeelt op de behoefte van het kind en aandacht besteedt aan de verschillende emoties van het kind.

3.7 Waarden en Normen

Waarden en normen zijn ideeën en opvattingen die beschrijven hoe belangrijk mensen iets vinden. Ze hangen meestal samen met bepaalde gedragingen of gebeurtenissen, waar mensen waarde aan hechten. Normen zijn in principe de vertaling van waarden in gedragsregels die impliceren waarop mensen zich tot elkaar behoren te gedragen: leren wat wel en niet mag, in onderlinge interactie tussen kinderen, spelenderwijs leren hoe je op een respectvolle manier met elkaar om gaat.

De overdracht van waarden en normen kan plaats vinden langs verschillende lijnen:

- 1) In de relatie tussen PP'er en kind (een respectvolle omgang met elkaar, acceptatie van ieder individualiteit)
- 2) Zorg binnen de groep (respect voor materiaal, dus geen speelgoed kapot maken, aardig zijn voor elkaar, positieve stimulans en uitleg over eigen gedrag)
- 3) Tijdens activiteiten (de was doen, tafel dekken, ritme en regelmaat in dagindeling, rituelen zoals liedjes of spreuken voor het eten).

Belangrijk in het aanleren van normen en waarden is het voorleven hiervan. Het gedrag en de morele kwaliteit van de PP'ers is van essentieel belang. Als de omgeving 'goed' is, zal het identificatieproces optimaal op gang komen. De drang tot nabootsing die elke peuter eigen is, werkt ook hier positief uit op het kind.

Kinderen maken deel uit van hun omgeving. Wij willen kinderen respect bijbrengen voor mensen, dieren, natuur, milieu, materialen en andere culturen. Respect, eerbied, liefde en dankbaarheid zijn dan ook de kernbegrippen bij ons. Bijvoorbeeld door samen met het kind met verwondering te kijken naar alle kleine en grote voorvallen zoals een sneeuwvlokje op je want en de eerste lentebloemen, wek je bij het kind (en bij jezelf!) een gevoel van blijdschap en eerbied. Dit houdt ook in dat we de kinderen respect bijbrengen voor alles wat groeit en bloeit in de tuin. Door volwassenen respectvol met de omringende wereld om te zien gaan leert het kind zijn eerbiedskrachten te ontwikkelen: het 'in de eigen waarde laten' van mensen, dieren, planten en dingen kan hierdoor dagelijks geoefend

worden. De volwassene, die op deze wijze in het leven staat, kan zich dankbaar voelen voor dat wat het leven te bieden heeft. Dit gevoel wordt door het kind ervaren.

Er ontstaat een innerlijk gevoel voor dankbaarheid. Ook hoort hierbij eerbied respect en dankbaarheid voor de mindere mooi kanten, bijvoorbeeld de emoties van een kind onder de 7 jaar. De emoties zijn goed, een kind mag boos zijn.

Voorbeeld: "Juf, een spin!" Alle kinderen hollen naar de hoek waar Eva met grote ogen naar de spin op de grond kijkt. " hij heeft lange kriebelpoten!" Juf komt rustig bij de kinderen staan en kijkt mee. "Oh, dat is spin Wiedewin", zegt ze (die kennen ze allemaal van het liedje). Opeens beweegt de spin. Sommige kinderen gillen en springen achteruit. "Kom, we brengen hem naar buiten, dan kan hij een vriendinnetje zoeken." Ze zet een glas over de spin en schuift een stukje papier eronder. Dan pakt ze het op en loopt naar de deur." Doe maar even open, Eva", zegt ze. Ze zet de spin in de tuin. "Dag spinnetje, zoek maar een vriendinnetje!" Ze zwaait en de kinderen zwaaien mee. De deur gat dicht en de kinderen spelen verder. Soms hoor je nog even: "Spinnetje, zoek maar een vriendinnetje".

3.8 Motorische en zintuiglijke competenties

In de eerste zeven jaar staan vooral de opbouw van een gezond lichaam en de ontwikkeling van de wil centraal. Antroposofisch noem je dit de ontwikkelingsfase van het etherlichaam. In deze fase leert het kind spreken, lopen, spelen, etc., gestuurd vanuit de wil: het kleine kind wil van alles en verwerft daarmee meesterschap over zijn eigen lichaam. Deze wilsimpuls kunnen PP'ers aanmoedigen, stimuleren, kanaliseren.

In deze fase sluiten we aan bij de behoeften van het kind door goede gewoontevorming, of ritmische herhaling en het voorleven van wat door het kind nagebootst kan worden. Er is veel ruimte voor beweging. Ons aanbod aan de kinderen wordt daarnaast verrijkt met oer-spielen, oer-gebaren (gebaren die al van oudsher verweven zijn in ons handelen), voorlezen, vertellen, uitbeelden en creatief bezig zijn.

Risicovol spel

Risicovol spelen is van grote waarde voor de motorische ontwikkeling van kinderen. Risicovol spel bevat onzekerheid en onvoorspelbaarheid. Een uitdagende omgeving waar je zelf oplossingen kunt bedenken is een heel belangrijk aandeel in de ontwikkeling van de hersenen van een kind..

Risicovol spelen bevat eigenlijk 6 categorieën:

1. Grote hoogte
2. Snelheid
3. Gevaarlijke gereedschappen
4. Alleen op ontdekking (dus uit het zicht van de volwassenen)
5. Gevaarlijke elementen (rotsblokken)
6. Stoeien en ravotten

Bij peutergroep de kleine Zeeridder is er tot op zekere hoogte ruimte en aandacht voor risicovol spelen. Er is een Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid, waarin de risico's en veiligheidsaspecten zijn opgenomen. Hiervan wordt tijdens ieder teamoverleg een gedeelte besproken. Zie ook hoofdstuk 9.

De zintuigen

Jonge kinderen leven met volle overgave in de hen omringende wereld. Zij gaan nog helemaal op in hun zintuiglijke indrukken. Een heel jong kind is bijna één en al zintuig en staat open voor de wereld en alles wat zich daar afspeelt. Onze PP'ers zijn zich bewust van deze openheid en van het feit dat kleine kinderen nog geen bescherming hebben tegen allerlei prikkels. Daarom wordt er bijzondere aandacht besteed aan de omgeving waarin het jonge kind vertoeft. Inrichting en speelgoed worden zorgvuldig gekozen; natuurlijke materialen, kleuren en geluiden zijn van groot belang. Het speelgoed is voornamelijk van hout. De kleuren die gebruikt worden zijn zacht en rustig van tint.

De zintuigen brengen ons in contact met de wereld om ons heen en met onszelf. Bij het jonge kind komen alle indrukken ongefilterd binnen omdat het nog niet geleerd heeft de verschillende indrukken af te wegen en waardevolle van de niet waardevolle te onderscheiden. Het vindt alles prachtig. Bij het buitenspelen raapt het een steentje op en koestert het in zijn hand als een schat. "Ik heb een glinstertje gevonden!" Het jonge kind is daarmee nog één en al zintuig. Door de inrichting, kleurgebruik in de ruimte, voeding, keuze van materialen en de hoeveelheid speelgoed af te stemmen, proberen wij de onbevangenheid van het jonge kind te behouden en te behoeden en bewaken en daarmee ook de kwaliteit van de zintuiglijke indrukken. Bij de ontwikkeling van het jonge kind staan de volgende zintuigen centraal: tastzin, bewegingszin, evenwichtszin en levenszin. In de antroposofische pedagogiek zijn deze zintuigen de vier belangrijkste aandachtsgebieden bij het jonge kind. De kinderen ervaren

door deze zintuigen een fundamentele relatie tussen hun lichaam en hun omgeving. De lichaam gebonden zintuiglijke indrukken leggen de basis voor psychische en geestelijke vermogens op latere leeftijd.

Met de **tastzin** ontdekt het kind zijn omgeving en zijn lichaam. Via aanraken, betasten en grijpen komt het kind tot begrijpen. Het kind ervaart met een tastervaring een bepaalde weerstand waardoor het zichzelf en zijn omgeving ervaart en de grens daartussen. Een goede ontwikkeling van de tastzin kan op latere leeftijd bijdragen aan vertrouwen in de wereld en aan empathie (hiervoor moet je verschil kunnen ervaren tussen jouzelf en de ander). Bij de lichamelijke verzorging, het gedragen worden en op schoot zitten wordt met de tastzin rekening gehouden. Ook spelmaterialen worden bewust gekozen. Ze zijn van hoge kwaliteit en natuurlijk van aard zoals hout, wol, katoen, linnen, zijde en fluweel. En er wordt onder andere water, zand, eikels, kastanjes en schelpen aangeboden.

Met de **levenszin** ervaart een kind of het zich goed voelt of niet, of het honger of dorst heeft, of het moe of uitgerust is, of het zich ziek of behaaglijk voelt of dat het pijn heeft. Het vermogen om harmonie en disharmonie binnen het lichaam waar te nemen, kan ook helpen om een goede basis te ontwikkelen om gezonde of zieke situaties buiten het eigen lichaam, in sociale situaties te kunnen onderscheiden. Belangrijk voor de ontwikkeling van de levenszin is een goede lichamelijke verzorging, gezonde voeding, een regelmatig (slaap)ritme in de dag en alles wat er toe bijdraagt dat het kind zich behaaglijk voelt.

De **bewegingszin** stelt ons in staat om van binnenuit onze eigen bewegingen waar te nemen door de spanningsverschillen in onze spieren. Het kind ervaart hoe het zich in de ruimte beweegt, dat het loopt, kruipt, springt etc. Voor de ontwikkeling van de bewegingszin zijn zowel de grove als de fijne motoriek van belang, afgewisseld met momenten van rust. Ook ritmische bewegingen bij liedjes of kringspelen en bewegende platen werken bevorderend. Met een goed ontwikkelde bewegingszin kan een kind makkelijker innerlijk en uiterlijk meebewegen met de ander, gevoel voor vrije beweging en richting ontwikkelen en gevoel ontwikkelen voor non-verbale communicatie. De bewegingszin hangt samen met de woordzin. Zodra een kind kan staan, komt ook de verbale taal op gang.

Als het kind de zwaartekracht leert overwinnen wordt de **evenwichtszin** ontwikkeld. Het leert zich op te richten en te lopen. Vervolgens ontwikkelt het zijn vermogen tot ruimtelijke oriëntatie. De drie fundamentele ruimterichtingen boven- onder, links- rechts en achter-voor worden geoefend en veroverd. Bijvoorbeeld door te klimmen, springen, balanceren op een balk, hinkelen, torens van blokken te bouwen en bouwwerken te maken van kisten en planken. Een goede balans geeft een rustpunt van waaruit je alles kunt overzien en legt de basis voor innerlijk evenwicht, innerlijke rust en voor gevoel van evenwicht in overdrachtelijke zin.

3.9 Communicatieve competenties

In de taalopvoeding treedt de voorbeeldfunctie van taal in de peutergroep op de voorgrond. Door de voorbeelden van de PM; er en groepsgeenootjes vormt het jonge kind zijn eigen spreken. Het kind richt zijn aandacht niet enkel op de informatie maar evenzeer op alles wat deze informatie begeleidt: gebaren, mimiek, intonatie, stemtimbre, uitspraak. Hierdoor neemt het kind onbewust het karakter, de stemming en de gehele morele houding van de volwassene op. Omdat het jonge kind zich niet uitsluitend toespitst op het verstandelijk vatten van de boodschap, is het luisteren een belangrijk element in de taalopvoeding. In het luisteren wordt de taal volledig beleefd.

Ook in het actieve toehoren is de nabootsing aanwezig. Het kind leeft mee met het vertelde en toont dit vaak door onbewust mee te spreken, spieren te spannen, de beschreven of uitgevoerde gebaren mee te doen. De PP'er begeleidt en stimuleert de taalontwikkeling van de kinderen door met de kinderen te spreken op hun begrijpbare niveau, veel in beelden te spreken, te zingen en versjes op te zeggen, vingerspeltjes of liedjes met bewegingen en gebaren te doen. De PP'er tracht een rustige sfeer te creëren zodat er geconcentreerd geluisterd kan worden. Het kind moet als gelijkwaardige gesprekspartner behandeld worden en het moet gerespecteerd worden.

Het initiatief komt bij voorkeur vanuit het kind, maar de PP'er kan het aanmoedigen en stimuleren om te laten vertellen. Door de kinderen spelenderwijs mee te nemen in liedjes (in de maneschijn, hoedje van papier), bewust te werken met de jaargetijden en spelletjes spelen waarin vormen, kleuren genoemd worden, wordt er automatisch bijgedragen aan de taalontwikkeling van het kind. Een ander aspect van taalontwikkeling is muziek en zingen. Door muziek dringt de taal weer anders, makkelijker binnen, ritmisch zeggen van de versjes. Kinderen, vooral jonge kinderen, houden van muziek maken en zingen. Het kind krijgt plezier door de klank in de taal en in de mogelijkheden zich uit te drukken. De voertaal bij de kleine Zeeridder is Nederlands. Kinderen die Nederlands niet machtig zijn of thuis een andere taal spreken worden door de PP'er in de Nederlandse taal aangesproken, waardoor

de Nederlandse taalontwikkeling gestimuleerd wordt.

3.10 Creativiteit

De PP'ers van de kleine Zeeridder willen kinderen graag de ruimte bieden hun eigen creativiteit te ontdekken. Het speelgoed dat wordt aangeboden dient altijd ruimte te laten voor een eigen invulling. Neutraal gekleurde blokken kunnen het ene moment een auto zijn, het volgende moment een huis. Een pop waarvan de gezichtsuitdrukking niet heel duidelijk is laat ruimte voor de eigen emotie van een kind. Zo zijn er lappen die kunnen dienen als prinsessenjurken, maar ook een hut kunnen vormen als hij over een tafel gelegd wordt. Met de kinderen die daar aan toe zijn, wordt geknutseld met materiaal uit de natuur dat aansluit bij het seizoen. Ook kan er worden geschilderd of getekend, waarbij 'het doen' en niet 'het resultaat' centraal staat. Er wordt echter wel met respect omgesprongen met de creaties van de kinderen

Het kind krijgt volop de gelegenheid in het spel de eigen fantasie te ontwikkelen. Dit spelen is van grote waarde voor de taal- en denkontwikkeling en voor de behoefte van het kind aan ritme, identificatie en nabootsing. Hierbij dienen kinderen heel liefdevol te worden benaderd en moeten vanuit liefde worden aangestuurd. Voorbeeld hiervan is bij het schoonmaken het kind een doekje te geven om samen schoon te maken, zonder het kind te beleren en/of te bekritisieren. Doel is het samendoen.

Fantasiespel legt de basis voor een creatief vermogen op latere leeftijd. Ook biedt het fantasiespel een mogelijkheid ervaringen een plek te geven; kinderen kunnen zich uiten en herontdekken.

3.11 Voorlezen

Er is een leeshoek waar de kinderen zelf boekjes kunnen lezen. Gedurende een jaarfeest worden er boeken voorgelezen in de kring of tijdens het fruitmoment, passend bij het betreffende jaarfeest.

3.12 Begeleiding en zorg

Twee keer per jaar wordt tijdens het teamoverleg een kind uitgebreid besproken. Dit doen we met behulp van de observatiemethode LOOQIN. Er wordt gelet op de sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling, taalontwikkeling, zintuiglijke ontwikkeling en de zelfredzaamheid. Twee keer per jaar worden de ouders door de mentor uitgenodigd voor een groei-gesprek over het welbevinden en de ontwikkeling van het kind.

Als er het vermoeden is dat een kind zich anders ontwikkelt dan normaal verwacht kan worden, of wanneer ouders vragen in die richting stellen, wordt ons [Zorgprotocol](#) gevolgd. U kunt dit vinden op onze website.

Ook kunnen de PP'ers behulpzaam zijn met het geven van tips of ouders verwijzen naar de deskundige instanties.

In aansluiting bij de "Wet Passend Onderwijs" zijn ook bij Abbo kindcentra kinderen die zich anders ontwikkelen, of kinderen met een handicap welkom bij onze peutergroep. Hierbij wordt wel de voorwaarde gesteld dat de zorg voor het kind te combineren is met groepsopvang (het mag niet ten koste gaan van de andere kinderen) én mits dat de opvang bij een 'gewone' peutergroep goed is voor het kind in kwestie. Dit wordt dan ook per aanmelding bekeken.

5 Doorgaande lijn naar basisonderwijs

Passend bij de doorgaande lijn en de voorbereiding op het basisonderwijs, vindt er een warme overdracht plaats bij de overgang van de peutergroep naar de kleutergroep. De peuteroverdracht wordt, ongeveer 2 maanden voor de peuter 4 jaar wordt, door de mentor besproken met de ouders en zij tekenen daarbij de toestemming dat dit wordt overgedragen aan de basisschool. Daarna vindt er een warme overdracht plaats tussen de mentor en de kleuterleerkracht. Op die manier kan de kleuterleerkracht naadloos aansluiten op datgene wat de peuter bij peutergroep de Zeeridder heeft geleerd.

6 Het verlaten van de eigen stamgroep

6.1 Vaste stamgroep

Op onze kindcentra worden kinderen in een vaste stamgroep geplaatst. De stamgroep is een ruimte die leeftijdsgericht is ingericht als speel- en leefruimte. Op dit kindcentrum is de groep gecombineerd ingericht voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Zoals eerder beschreven bieden wij ook regelmatig groepsoverstijgende activiteiten aan. Een kind/groepje kinderen (al dan niet uit verschillende groepen) gaat dan gedurende een bepaalde periode van de dag in een andere (groeps)ruimte spelen, specifiek voor dit groepje worden er extra activiteiten aangeboden.

Wanneer er een activiteit buiten de eigen groep of de tuin gedaan wordt, gaat altijd de vaste PP'er mee en wordt het [Protocol uitstapjes en vervoer van kinderen 9.6.74](#) gevolgd.

6.2 Incidenteel gecombineerde groep

Soms kan het voorkomen dat zowel de 2-4 jarigen als de 4 – 12 jarigen tegelijk worden opgevangen en wordt er dus een gecombineerde groep gevormd.. Dit kan voorkomen op studiedagen. Dit wordt vooraf aan de ouders bekend gemaakt via de ouderapp. Tevens wordt dan meegedeeld welke medewerker(s) er die dag zullen werken.

Voorwaarde is dat de BKR (Beroepskracht-Kind-Ratio) hiertoe de mogelijkheid biedt. De www.1ratio.nl rekentool is hierbij leidend.

Tijdens een gecombineerde groep houden we rekening met de leeftijden van de kinderen en het activiteiten aanbod. De pedagogisch professional zal zich richten op de jonge kinderen en de oudere kinderen. We zorgen altijd voor voldoende uitdagende activiteiten en voor duidelijkheid in de dagindeling.

In de gecombineerde groep houden wij in de ochtend het dagritme van het peuteropvang aan. Daarna volgen we de vakantiedagindeling van de bso.. Doordat wij een klein kindcentrum zijn, zijn alle pedagogisch professionals bekende en vertrouwde personen voor de kinderen en ouders.

6.3 Borging emotionele veiligheid bij gecombineerde opvangdagen

Wij dragen er zorg voor dat de emotionele veiligheid tijdens deze momenten gewaarborgd wordt, door:

- dat de pedagogisch professional bekend is op de locatie en een bekend gezicht is voor alle leeftijden;
- dat de vaste pedagogisch professional van de stamgroep, zorgdraagt voor een goede en duidelijk overdracht naar de collega's;
- de ouders op de hoogte te houden van de routines en procedures tijdens breng- en haalmomenten. Hierdoor begrijpen zij hoe de dag is georganiseerd en kunnen zij hun kinderen hierop voorbereiden.
- alert te zijn op tekenen van stress of ongemak bij kinderen. Onze PP'ers reageren empathisch en zorgen ervoor dat kinderen zich gehoord en begrepen voelen. Zij geven kinderen de ruimte om hun gevoelens te uiten.

7 Vier ogen principe

Tijdens de openingstijden van peutergroep de Kleine Zeeridder is ook altijd de school geopend. Hierdoor zijn er altijd meerdere medewerkers aanwezig zijn in het gebouw of in de groepen die onverwachts binnen kunnen lopen of door de ramen mee kunnen kijken.

8 Inzet personeel en (het afwijken van) de BKR-regeling:

8.1 Roostertijden

PP'ers op de peutergroepen werken 3,5 per dagdeel. (08.15 – 11.45 uur.)

8.2 Groepsgrootte

Voor het benodigde aantal ped. professionals per dagdeel hanteren wij de BKR(Beroepskracht-Kind-Ratio) en de max. groepsgrootte van de stamgroepen conform de Landelijke Beleidsregels.

Voor onze peutergroep geldt daarom de volgende verdeling:

Een verticale groep van kinderen van 2 tot 4 jaar bestaat uit maximaal 16 kinderen met 2 PP'ers.

8.3 Afwijken van de BKR (Beroepskracht-Kind-Ratio)

Het is toegestaan dat ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de BKR nodig zijn. Dit kan voorkomen bij aanvang en sluiting en tijdens de pauzes. Dit is voor 08.45 u., tussen 12.30-14.00 u. en na 17.00 u.

We zetten dan minimaal de helft van het aantal PP'ers in die volgens de BKR verplicht is en we ronden altijd af naar boven. (Bijv. wanneer er 3 PP'ers nodig zijn en je deelt dit door de helft zou je 1,5 PP'er in moeten zetten. Dat is natuurlijk niet mogelijk, dus dan worden er 2 PP'ers ingezet.)

Op deze peutergroep is dit niet van toepassing.

Het locatiehoofd kan actuele roosters (met de duur van de pauze) en presentielijsten (met aankomst en vertrektijden) overleggen aan de GGD tbv het inspectiebezoek.

8.4 Extra dagdelen

Ouders worden middels dit pedagogisch beleidsplan geïnformeerd over de inzet van de beroepskrachten en de afwijkende tijden. Voor informatie over bv extra dagdelen afnemen en overige informatie over Abbo kindcentra etc. verwijzen wij u door naar ons [huishoudelijk reglement \(K.H.9.6.73\)](#) welke u heeft ontvangen bij het contract.

8.5 Vervanging

Wanneer onze PP'ers ziek zijn, vakantie hebben of een vrije dag, dan worden zij vervangen door gediplomeerde invalkrachten. (Zie hiervoor ook hfst 1.1)

Bij een lage bezetting kunnen de po groepen worden samengevoegd. Er wordt uiteraard gekeken of dit volgens de BKR (Beroepskracht-Kind-Ratio) mogelijk is en er wordt gekeken hoeveel PP'ers dan ingezet moeten worden.

8.6 Achterwachtregeling

Het kan voorkomen dat een PP'er, gedurende een dagdeel, alleen op de groep staat (wanneer er weinig kinderen ingepland zijn). Er is dan altijd een achterwacht geregeld. Dit wordt in het groepslogboek aangegeven. De achterwacht kan worden verzorgd door de locatie hoofd of de PP'ers van de kdv groep. Tevens kunnen tijdens de schooltijden ook de leerkrachten achterwacht zijn. Als het rooster al is gemaakt en er doet zich een wijziging voor, dan regelt de PP'er zelf nog wie de achterwacht is. De achterwacht dient binnen een kwartier op de locatie te kunnen zijn.

9 Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid

Ieder teamoverleg bespreekt het locatiehoofd een onderdeel van het beleidsplan veiligheid en gezondheid met de PM-ers. Aan de hand van de uitkomsten wordt er een actieplan gemaakt. In het actieplan worden de grote en de kleine risico's beschreven hoe we daar in de praktijk mee om gaan. Tijdens het teamoverleg is het beleidsplan veiligheid en gezondheid een vast agendapunt om het beleid actueel te houden.

10 Deskundigheid(sbevordering)

10.1 EHBO

Jaarlijks wordt er een plan opgesteld ter bevordering van de deskundigheid van de medewerkers van Abbo kindcentra. Kinder-EHBO is een van deze cursussen. Deelname aan de cursus(sen) is verplicht. Elke vaste medewerker en invalkracht beschikken over kinder-EHBO of over een BHV-diploma waarbij kinder-EHBO is verwerkt.

10.2 Taalniveau 3F

Bij k.o. Abbo kindcentra beschikken alle pedagogisch professionals over een voldoende taalniveau waaronder specifiek spreekvaardigheid, luistervaardigheid en leesvaardigheid op niveau 3F.

12 Inzet overige volwassenen

Beroepskrachten in opleiding

Het takenpakket van Beroepskrachten in opleiding en stagiaires staat beschreven in ons protocol stage beleid BOL en BBL K.H. 9.5.13.

13 Vrijwilligers

Op dit kindcentrum werken wij niet met vrijwilligers.